

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра таксації лісу та лісового менеджменту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ННІ лісового і садово-паркового господарства

Р. Д. Васишин

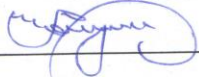
« 19 » 05 2023 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри таксації лісу та лісового менеджменту
(протокол № 11 від 10 травня 2023 р.)

Т. в. о. завідувача кафедри

 В. В. Миронюк

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Деревообробні та меблеві технології»

 О. О. Пінчевська

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Лісова політика»

Спеціальність 187 «Деревообробні та меблеві технології»

Освітня програма «Деревообробні та меблеві технології»

ННІ лісового і садово-паркового господарства

Розробник: доцент кафедри таксації лісу та лісового менеджменту, к. е. н., доцент
О. П. Павліщук

1. Опис навчальної дисципліни «Лісова політика»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Галузь знань	18 «Виробництво та технології»	
Спеціальність	187 «Деревообробні та меблеві технології»	
Освітня програма	«Деревообробні та меблеві технології»	
Освітній ступінь	Магістр	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
Форма навчання	денна	заочна
Рік підготовки	1	1
Семестр	2	1-2
Лекційні заняття	15 год.	2 год.
Практичні заняття	15 год.	
Самостійна робота	90 год.	118
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2 год.	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни «Лісова політика»

Метою навчальної дисципліни «Лісова політика» є набуття студентами теоретичних знань і практичних навичок щодо формування та реалізації державної політики в галузі лісових відносин, спрямованої на ефективну охорону, збереження, відтворення та збалансоване використання лісових ресурсів.

Завданнями дисципліни «Лісова політика» є:

- розширення світогляду студентів стосовно суті лісової політики, її принципів, цілей, завдань та основних компонентів;
- поглиблення знань щодо елементів лісополітичної субсистеми, через які відбувається реалізація інтересів щодо лісу;
- розширення знань щодо законодавчо-правових засад національної лісової політики, реалізованих в «Конституції України», «Лісовому кодексі України» та інших законодавчих актах, а також їх правозастосування;
- набуття теоретичних знань та формування практичних вмінь щодо розроблення та реалізації ефективної системи інструментів лісової політики в галузі фінансового, екологічного та соціального права;
- поглиблення теоретичних знань щодо сутності та завдань державного регулювання й управління у сфері лісових відносин, а також щодо повноважень різних органів влади та їх функцій у формуванні й реалізації лісової політики;

– розширення теоретичних знань та поглиблення практичних вмінь щодо управління лісами на засадах сталого розвитку та механізму практичної реалізації відповідних йому підходів;

– набуття теоретичних знань та формування практичних вмінь щодо механізму участі громадськості у формуванні та реалізації лісової політики.

У результаті вивчення дисципліни «Лісова політика» студенти мають *знати*:

– сутність та основні поняття лісової політики;

– принципи лісової політики, її компоненти, цілі та задачі;

– сутність та призначення інструментів лісової політики;

– пріоритети лісової політики як складової екологічної політики;

– лісове законодавство України, зокрема, ратифіковані міжнародні угоди;

– роль і функції держави у формуванні та реалізації лісової політики;

– сутність концепції управління лісами на засадах сталого розвитку в розрізі її екологічної, економічної та соціальної складових;

– особливості лісової сертифікації як інструменту лісової політики України;

– можливості участі громадськості у формуванні та реалізації лісової політики, прийнятті рішень щодо лісів та лісового господарства;

– досвід зарубіжних країн щодо формування та реалізації лісової політики;

уміти:

– орієнтуватись у поняттях лісової політики, а також структурі еколого-економічних і суспільних відносин;

– аналізувати національну лісову політику, виокремлюючи її сильні та слабкі сторони й формуючи шляхи вдосконалення;

– визначати стратегічні пріоритети лісової політики, зокрема, з урахуванням пріоритетів концепції управління лісами на засадах сталого розвитку;

– формувати цілі та задачі лісової політики з урахуванням національних особливостей лісокористування, міжнародних зобов'язань у сфері забезпечення екологічно збалансованого, економічно ефективного та соціально орієнтованого ведення лісового господарства;

– формувати систему інструментів для реалізації цілей та задач лісової політики;

– забезпечувати практичну реалізацію стандартів лісової сертифікації в частині системи ведення лісового господарства та ланцюга постачання лісопродукції;

– сприяти дотриманню законодавчих прав громадськості щодо участі у формуванні та реалізації лісової політики.

Вивчення дисципліни забезпечує набуття інтегральної компетентності: здатність розв'язувати складні задачі та проблеми в професійній, освітній, науковій, дослідницькій та інноваційній діяльності, пов'язані з виробництвом продукції деревообробки, меблів та виробів з деревини, дослідженнями деревини, деревинних та недеревинних матеріалів, а також досліджувати, проектувати та впроваджувати відповідні ресурсощадні та екологічнобезпечні технологічні процеси, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.

Вивчення дисципліни забезпечує набуття таких загальних компетентностей:

ЗК02. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК06. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК07. Здатність розробляти та управляти проектами.

Вивчення дисципліни забезпечує набуття таких спеціальних (фахових) компетентностей:

СК4. Здатність формулювати нові гіпотези та наукові і виробничі задачі в деревообробній та меблевій галузях, вибрати належні методи, способи та методики для їх розв'язку з урахуванням наявних та потенційних ресурсів.

СК5. Здатність аналізувати існуючі процеси виробництва, проектувати і впроваджувати нові ефективні процеси деревообробних та меблевих виробництв.

Дисципліна забезпечує такі програмні результати навчання:

ПРН12. Уміти застосовувати вимоги вітчизняних та міжнародних нормативних документів щодо формулювання та розв'язання наукових та науково-технічних задач з розробки, виготовлення, випробування, сертифікації, утилізації продукції деревообробних та меблевих виробництв, створення та застосування ефективних технологій їхнього виготовлення.

ПРН13. Уміти розраховувати еколого-економічну ефективність виробництва продукції деревообробних та меблевих виробництв.

ПРН15. Забезпечувати належні умови праці, а також організувати і навчати виробничий персонал вимогам охорони навколишнього середовища при роботі з шкідливими матеріалами.

ПРН16. Розробляти і реалізовувати заходи з підвищення ефективності виробництва і з урахуванням його безпечності та екологічності, що спрямовані на скорочення витрат сировини і матеріалів, зниження трудомісткості продукції та енергозатрат, підвищення продуктивності праці.

3. Програма та структура навчальної дисципліни «Лісова політика»

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи формування та реалізації лісової політики

Тема 1. Вступ. Теоретичні засади лісової політики

Мета і завдання дисципліни. Місце і роль лісової політики на сучасному етапі розвитку суспільства та лісової галузі. Зв'язок курсу з іншими дисциплінами, його структура і логіка викладання. Інформаційно-методичне забезпечення курсу.

Сутність поняття «політика». Зовнішня та внутрішня політика держави.

Визначення і зміст поняття «лісова політика». Місце та складові лісової політики України в контексті державної політики.

Історія розвитку лісової політики за кордоном та в Україні. Значення лісової політики на сучасному етапі розвитку суспільства та лісової галузі.

Міжнародний, національний, регіональний рівні лісової політики: сутність, мета та чинники, що їх визначають.

Лісова політика як процес реалізації державної влади в лісовому секторі. Державне регулювання у сфері лісових відносин та його інструменти.

Тема 2. Основні принципи, компоненти, цілі та задачі лісової політики

Суб'єкти лісової політики та їхні інтереси щодо лісів і ведення лісового господарства.

Принципи лісової політики як вихідні положення її формування та реалізації.

Екологічний, економічний та соціальний компоненти лісової політики: сутність та механізм практичної реалізації.

Цілі та задачі лісової політики. Суспільний консенсус як передумова досягнення цілей лісової політики.

Умови реалізації цілей та задач лісової політики в Україні: загальнодержавні пріоритети України, ресурсно-економічні, екологічні та соціальні чинники.

Тема 3. Інструменти лісової політики

Зміст поняття «інструменти лісової політики».

Класифікація інструментів лісової політики України. Типологічна характеристика інструментів лісової політики. Інструменти лісової політики в галузі фінансового, екологічного та соціального права.

Європейська класифікація інструментів лісової політики: сутність, особливості та приклади інструментів.

Лісове законодавство як фундамент лісових відносин. Закони та підзаконні нормативно-правові акти диференційованого та уніфікованого характеру.

Застосовне законодавство України: сутність та складові. Оцінювання відповідності застосовному законодавству як елемент національної та міжнародної лісової політики.

Напрями удосконалення законодавства в контексті формування та реалізації лісової політики України.

Тема 4. Роль і функції держави у формуванні та реалізації лісової політики

Роль держави у забезпеченні умов для розвитку лісової галузі. Функції держави у формуванні та реалізації лісової політики: законодавча, контрольна, власника, підтримки.

Принципи формування державних інституцій, відповідальних за ліси.

Аналіз розподілу державних функцій у сфері управління лісами в Україні.

Типи моделей управління державними лісами: комплексна, роздільна, передачі повноважень. Чинники впливу на вибір моделей управління державними лісами.

Етапи реформування організаційної структури державних органів управління та господарювання в лісовій галузі країн із перехідною економікою.

Напрями реформування організаційної структури державних органів управління та господарювання в лісовій галузі України. Пріоритети реформування системи управління лісами та лісовим господарством України.

Змістовий модуль 2. Лісова політика щодо управління лісами на засадах сталого розвитку

Тема 5. «Сталий розвиток» та принципи управління лісами на засадах сталого розвитку

Визначення поняття «сталий розвиток». Сутність концепції сталого розвитку. Екологічні, економічні, соціальні та політичні аспекти сталого розвитку.

Глобальні цілі сталого розвитку (ООН, 2015 р.).

Концепція управління лісами на засадах сталого розвитку: сутність та історичні аспекти. Чинники формування концепції управління лісами на засадах сталого розвитку.

Міжнародні ініціативи з питань захисту лісів Європи та їх вплив на формування концепції управління лісами на засадах сталого розвитку.

Принципи управління лісами на засадах сталого розвитку.

Імплементация концепції управління лісами на засадах сталого розвитку в систему управління лісами та лісогосподарювання.

Критерії та індикатори управління лісами на засадах сталого розвитку: сутність та формування під час міжнародних ініціатив. Загальноєвропейський перелік критеріїв та індикаторів управління лісами на засадах сталого розвитку. Значення критеріїв та індикаторів управління лісами на засадах сталого розвитку для покращання практики ведення лісового господарства.

Тема 6. Лісова сертифікація як ринковий інструмент лісової політики

Передумови розвитку лісової сертифікації. Лісова сертифікація як відповідь на глобальні виклики.

Сутність понять «сертифікація», «стандарт», «лісова сертифікація» відповідно до законодавства України.

Сторони процесу оцінювання відповідності. Типи стандартів: системний, функціональний.

Типологічна характеристика лісової сертифікації як інструменту лісової політики. Лісова сертифікація як інструмент практичної реалізації принципів управління лісами на засадах сталого розвитку.

Чинники інтенсифікації розвитку лісової сертифікації у світі та Україні.

Типова структура процесу лісової сертифікації.

Міжнародні схеми лісової сертифікації (FSC, PEFC): сутність, характерні риси та поширення в світі. Складові елементи лісової сертифікації.

Стан та перспективи лісової сертифікації в Україні.

Тема 7. Участь громадськості у процесі прийняття рішень щодо управління лісами та лісовим господарством

Чинники, що визначають актуальність участі громадськості в управлінні лісами та лісовим господарством.

Законодавчо-правові засади доступу громадськості до інформації. Поділ інформації за порядком доступу: відкрита інформація, інформація з обмеженим

доступом. Відомості, що відповідно до законодавства України не підлягають обмеженню у доступі. Відомості, що становлять службову інформацію у Держлісагентстві України.

Форми доступу громадськості до інформації, зокрема, про ліси та лісове господарство. Запити та звернення як інструменти реалізації права громадськості на отримання інформації.

Законодавчо-правові засади участі громадськості у прийнятті рішень щодо управління лісами та лісовим господарством. Форми й засоби участі громадськості у прийнятті рішень щодо управління лісами та лісовим господарством і їх практична реалізація.

Взаємовідносини з громадськістю згідно з вимогами лісової сертифікації за схемою FSC.

Заходи щодо підвищення ефективності інформування та активізації участі громадськості у прийнятті рішень щодо управління лісами та лісовим господарством в контексті провадження національної лісової політики.

Структура навчальної дисципліни «Лісова політика»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи формування та реалізації лісової політики														
Тема 1. Вступ. Теоретичні засади лісової політики	1	8	2				6	8	1					7
Практичне заняття 1. Лісова політика в контексті світових тенденцій у сфері економічного розвитку та збереження довкілля	2	8		2			6	7						7
Тема 2. Основні принципи, компоненти, цілі та задачі лісової політики	3	8	2				6	7						7
Практичне заняття 2. Основні поняття лісового законодавства. Узагальнення лісової законодавчої бази	4	8		2			6	8						8
Тема 3. Інструменти лісової політики	5	8	2				6	8						8
Практичне заняття 3. Аналіз інструментів лісової політики України	6	8		2			6	8						8
Тема 4. Роль і функції держави у формуванні та реалізації лісової політики	7	7	2				5	8						8
Практичне заняття 4. Державне регулювання та управління у сфері лісових відносин. Повноваження органів законодавчої та	8	7		2			5	8						8

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі			
л			п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.
виконавчої влади у сфері лісових відносин												
Разом за змістовим модулем 1		62	8	8			46	62	1	-		61
Змістовий модуль 2. Лісова політика щодо управління лісами на засадах сталого розвитку												
Тема 5. «Сталий розвиток» та принципи управління лісами на засадах сталого розвитку	9	8	2				6	8	1			7
Практичне заняття 5. Концепція управління лісами на засадах сталого розвитку: екологічний, економічний та соціальний аспекти	10	8		2			6	8				8
Тема 6. Лісова сертифікація як ринковий інструмент лісової політики	11	8	2				6	8				8
Практичне заняття 6. Загальні вимоги щодо сертифікації ланцюга постачання за схемою FSC	12	8		2			6	9				9
Тема 7. Участь громадськості у процесі прийняття рішень щодо управління лісами та лісовим господарством	13	9	2				7	8				8
Практичне заняття 7. Участь громадськості у здійсненні державної регуляторної політики	14-15	17	1	3			13	17				17
Разом за змістовим модулем 2		58	7	7			44	58	1	-		57
Усього годин		120	15	15			90	120	2	-		118

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Лісова політика в контексті світових тенденцій у сфері економічного розвитку та збереження довкілля	2
2	Основні поняття лісового законодавства. Узагальнення лісової законодавчої бази	2
3	Аналіз інструментів лісової політики України	2
4	Державне регулювання та управління у сфері лісових відносин. Повноваження органів законодавчої та виконавчої влади у сфері лісових відносин. Модульна контрольна робота № 1	2
5	Концепція управління лісами на засадах сталого розвитку: екологічний, економічний та соціальний аспекти	2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
6	Загальні вимоги щодо сертифікації ланцюга постачання за схемою FSC	2
7	Участь громадськості у здійсненні державної регуляторної політики. Модульна контрольна робота № 2	3
	Разом	15

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Самостійна робота 1. Оцінка стану лісів світу та пріоритети міжнародного рівня лісової політики	8
2	Самостійна робота 2. Лісова стратегія Європейського Союзу	8
3	Самостійна робота 3. Законодавство ЄС з питань деревини	8
4	Самостійна робота 4. Інструменти лісової політики в галузі екологічного, фінансового та соціального права	8
5	Самостійна робота 5. Підтвердження законності походження деревини	8
6	Самостійна робота 6. Формування концепції управління лісами на засадах сталого розвитку в рамках європейських ініціатив щодо охорони та захисту лісів Європи	8
7	Самостійна робота 7. Стратегічні пріоритети лісової політики України	8
8	Самостійна робота 8. Інструменти аналізу ринку лісопродукції	8
9	Самостійна робота 9. Відповідальність за порушення лісового законодавства	8
10	Самостійна робота 10. Міжнародний досвід громадського лісогосподарювання	8
11	Самостійна робота 11. Заходи «public relation» для підприємств деревообробної галузі: публікація у ЗМІ	10
	Разом	90

6. Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами з дисципліни «Лісова політика»

1. Дайте визначення та розкрийте зміст терміну «політика».
2. Охарактеризуйте форми діяльності держави та її задачі.
3. Назвіть напрями внутрішньої та зовнішньої політики держави.
4. Дайте визначення та розкрийте зміст терміну «лісова політика».
5. Охарактеризуйте місце та складові лісової політики України в контексті державної політики.

6. Назвіть та коротко охарактеризуйте основні історичні етапи розвитку лісової політики України.
7. Назвіть та охарактеризуйте рівні лісової політики.
8. Дайте характеристику мети та завдань міжнародного рівня лісової політики й чинників, які його визначають.
9. Якими є основні еколого-економічні та соціальні проблеми людства у ХХІ столітті? Якими є основні проблеми, пов'язані зі збереженням лісів у світі?
10. Охарактеризуйте світові тенденції у сфері захисту та збереження довкілля (зелена економіка, циркулярна економіка).
11. Дайте характеристику мети та завдань національного рівня лісової політики й чинників, які його визначають.
12. Дайте характеристику мети та завдань регіонального рівня лісової політики й чинників, які його визначають.
13. Поясніть мету та сутність державного регулювання лісокористування в Україні.
14. Назвіть інструменти державного регулювання лісокористування в Україні.
15. Як впливають міжнародні співтовариства на лісову політику держави?
16. Назвіть мету та стратегічні напрями лісової стратегії Європейського Союзу.
17. Які основні завдання лісової політики України на сучасному етапі розвитку галузі та держави?
18. Назвіть основні складові (суб'єкти) лісової політики та дайте їхню коротку характеристику.
19. Назвіть принципи лісової політики.
20. Розкрийте зміст принципу єдності лісової політики на території держави.
21. Розкрийте зміст принципу регіональної диференціації стимулювального впливу інструментів лісової політики.
22. Розкрийте зміст принципу багатокладності та правової рівності різних форм власності на ліси.
23. Розкрийте зміст принципу державного управління лісами.
24. Розкрийте зміст принципу передбачуваності рішень державної влади в галузі лісових відносин.
25. Розкрийте зміст принципу економічного зацікавлення суб'єктів господарської діяльності галузей лісового сектора.
26. Розкрийте зміст принципу платності та цільового характеру лісокористування.
27. Розкрийте зміст принципу збереження балансу між фінансово-економічними, організаційними і правовими методами регулювання.
28. Розкрийте зміст принципу пріоритету ефективного використання лісових ресурсів.
29. Розкрийте зміст принципу реалізації державного контролю за використанням, охороною, збереженням та відтворенням лісових ресурсів.

30. Розкрийте зміст принципу прозорості процесу прийняття рішень щодо лісів та лісового господарства із залученням громадськості на основі консультаційних процедур.

31. Розкрийте зміст принципу сертифікації системи ведення лісового господарства та ланцюга постачання лісопродукції.

32. Розкрийте зміст принципу трансформації негативних зовнішніх економічних, екологічних і соціальних ефектів, що утворюються в процесі лісокористування, у внутрішні екологічні витрати.

33. Розкрийте зміст принципу гнучкості лісової політики.

34. Розкрийте зміст принципу багатоцільового лісокористування.

35. Назвіть та охарактеризуйте компоненти лісової політики й механізм їх практичної реалізації.

36. Поясніть сутність економічного компонента лісової політики.

37. Охарактеризуйте сутність екологічного компонента лісової політики.

38. Поясніть сутність соціального компонента лісової політики.

39. Назвіть та охарактеризуйте цілі лісової політики.

40. Назвіть основні задачі лісової політики.

41. Розкрийте зміст задачі лісової політики, що пов'язана з розвитком ринкових відносин у лісовому господарстві.

42. Розкрийте зміст задачі лісової політики, що пов'язана з поліпшенням соціальних умов працівників підприємств лісової та деревообробної галузей.

43. Як впливає загальнодержавна політика України на реалізацію цілей та задач лісової політики?

44. Охарактеризуйте вплив ресурсно-економічних чинників України на реалізацію цілей та задач лісової політики.

45. Охарактеризуйте вплив екологічних чинників України на реалізацію цілей та задач лісової політики.

46. Охарактеризуйте вплив соціальних чинників України на реалізацію цілей та задач лісової політики.

47. Поясніть зміст поняття «інструменти лісової політики».

48. Назвіть суб'єктів лісових відносин та поясніть як впливають на них інструменти лісової політики.

49. Наведіть класифікацію інструментів лісової політики за Сіякевичем І. М. (2013 р.).

50. Назвіть типологічні характеристики інструментів лісової політики.

51. Охарактеризуйте поділ інструментів лісової політики за статусом.

52. Назвіть блоки інструментів лісової політики відповідно до виробничих чинників лісового господарства та дайте їм коротку характеристику.

53. Розкрийте зміст блоку інструментів лісової політики з регулювання фінансових відносин.

54. Розкрийте зміст блоку інструментів лісової політики з регулювання екологічних відносин.

55. Розкрийте зміст блоку інструментів лісової політики з регулювання соціальних відносин.

56. Охарактеризуйте європейську класифікацію інструментів лісової політики (за Merlo M., Paveri M., 1997 р.).

57. Назвіть складові та охарактеризуйте призначення лісового законодавства України.

58. Які закони та підзаконні нормативно-правові акти уніфікованого та диференційованого характеру є складовими застосовного законодавства України у сфері лісових відносин?

59. Поясніть вимоги європейського законодавства щодо забезпечення законності походження деревини та їхній вплив на лісову та деревообробну галузі України.

60. Розкрийте зміст єдиної державної системи електронного обліку деревини відповідно до законодавства України.

61. Поясніть значення електронного обліку деревини у проведенні моніторингу внутрішнього споживання вітчизняних лісоматеріалів необроблених.

62. Поясніть сутність та застосування сертифікату про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій як інструменту лісової політики України.

63. Розкрийте зміст статей Конституції України, які є основою екологічного та лісового права.

64. Яка роль Лісового кодексу України в регулюванні правових відносин у лісовій галузі?

65. Охарактеризуйте структуру Лісового кодексу України.

66. Назвіть питання, які регулюють нормативно-правові акти з ведення лісового господарства відповідно до Лісового кодексу України.

67. Охарактеризуйте процес формування та реалізації лісової політики у розрізі його етапів та окресліть місце у ньому інструментів лісової політики.

68. Поясніть значення та обґрунтуйте доцільність документу «Національна лісова політика» в системі лісового законодавства України.

69. У чому полягає роль держави у забезпеченні умов для розвитку лісової галузі?

70. Назвіть та охарактеризуйте функції держави у формуванні та реалізації лісової політики.

71. У чому полягає законодавча функція держави у формуванні та реалізації лісової політики?

72. Як реалізується контрольна функція держави в лісовій політиці?

73. Як реалізується функція держави–власника в лісовій політиці?

74. У чому полягає функція підтримки держави в лісовій галузі?

75. Назвіть організації в Україні, які реалізують функцію підтримки держави в лісовій галузі, та поясніть напрями їхньої діяльності.

76. Назвіть повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства.

77. Назвіть та поясніть принципи формування державних інституцій, відповідальних за ліси.

78. Проаналізуйте розподіл державних функцій у сфері управління лісами в Україні.

79. Охарактеризуйте комплексну модель управління державними лісами.
80. Охарактеризуйте роздільну модель управління державними лісами.
81. Охарактеризуйте управління державними лісами на основі моделі передачі повноважень.
82. Назвіть специфічні особливості, притаманні Україні, які потрібно враховувати під час розподілу повноважень держави в лісовій галузі.
83. Назвіть мету та етапи реформування організаційної структури державних органів управління та господарювання в лісовій галузі країн із перехідною економікою.
84. Охарактеризуйте напрями реформування організаційної структури державних органів управління та господарювання в лісовій галузі України.
85. Охарактеризуйте на основі законодавства пріоритети реформування системи управління лісами та лісовим господарством України.
86. Дайте визначення та коротке тлумачення терміну «сталий розвиток».
87. На досягнення яких цілей спрямований сталий розвиток?
88. Розкрийте зміст екологічного аспекту сталого розвитку.
89. Розкрийте зміст економічного аспекту сталого розвитку.
90. Розкрийте зміст політичного аспекту сталого розвитку.
91. Назвіть і поясніть зміст Глобальних цілей сталого розвитку (ООН, 2015 р.).
92. Назвіть та коротко охарактеризуйте стратегічні пріоритети лісової політики України.
93. У чому суть міжнародних ініціатив із формування глобальної екологічної політики?
94. Які основні документи прийняті на конференції ООН з навколишнього середовища та розвитку в Ріо-де-Жанейро (1992 р.)? Коротко розкрийте зміст цих документів.
95. Дайте визначення терміну «управління лісами на засадах сталого розвитку».
96. Поясніть історичне підґрунтя та чинники формування концепції управління лісами на засадах сталого розвитку.
97. Назвіть та поясніть складові концепції управління лісами на засадах сталого розвитку.
98. Розкрийте тематику конференцій на рівні міністрів європейських країн із захисту лісів Європи.
99. Назвіть та охарактеризуйте принципи управління лісами на засадах сталого розвитку.
100. Дайте визначення критеріїв та індикаторів управління лісами на засадах сталого розвитку.
101. Поясніть значення критеріїв та індикаторів як інструменту міжнародної та національної лісової політики.
102. Назвіть та охарактеризуйте загальноєвропейські критерії та індикатори управління лісами на засадах сталого розвитку, сформовані в рамках європейських ініціатив на рівні міністрів із захисту лісів Європи.
103. Назвіть передумови виникнення лісової сертифікації.

104. Охарактеризуйте динаміку зміни площі та запасу лісів світу впродовж 1990 – 2020 років відповідно до даних ФАО (2020 р.).

105. Дайте визначення понять «сертифікація», «стандарт» відповідно до законодавства України.

106. Дайте визначення та розкрийте зміст поняття «лісова сертифікація».

107. Поясніть, хто є сторонами процесу оцінювання відповідності.

108. Назвіть та охарактеризуйте типи стандартів.

109. Наведіть типологічну характеристику лісової сертифікації як інструменту лісової політики.

110. Поясніть значення лісової сертифікації як ринкового інструменту лісової політики.

111. Поясніть значення лісової сертифікації як інструменту практичної реалізації принципів управління лісами на засадах сталого розвитку.

112. Назвіть чинники інтенсифікації розвитку лісової сертифікації у світі та Україні.

113. Охарактеризуйте типову структуру процесу лісової сертифікації.

114. Охарактеризуйте складові елементи лісової сертифікації.

115. Розкрийте особливості лісової сертифікації за схемою FSC.

116. Назвіть та охарактеризуйте принципи лісової сертифікації за схемою FSC.

117. Розкрийте особливості лісової сертифікації за схемою PEFC.

118. Назвіть та охарактеризуйте критерії лісової сертифікації за схемою PEFC.

119. Охарактеризуйте обсяги лісової сертифікації в Україні та в світі.

120. Назвіть проблемні аспекти розвитку лісової сертифікації в Україні.

121. Охарактеризуйте перспективи лісової сертифікації в Україні.

122. Дайте означення терміну «FSC ланцюг постачання» відповідно до чинного стандарту FSC-STD-40-004 «Сертифікація ланцюга постачання».

123. Поясніть, які рішення відповідно до чинного стандарту FSC-STD-40-004 «Сертифікація ланцюга постачання» приймає організація, якщо є ризик включення неприйнятних вхідних матеріалів до груп продукції FSC?

124. Дайте визначення понять «громадськість», «зацікавлена громадськість», «інформація», «розпорядник інформації» відповідно до законодавства України.

125. Охарактеризуйте законодавчо-правові засади доступу громадськості до інформації.

126. Охарактеризуйте поділ інформації за порядком доступу відповідно до законодавства України.

127. Поясніть, до якої інформації відповідно до законодавства України не може бути обмежено доступ.

128. Назвіть перелік відомостей, що становлять службову інформацію у Державному агентстві лісових ресурсів України.

129. Назвіть та охарактеризуйте форми доступу громадськості до інформації.

130. Поясніть, яким чином здійснюють реалізацію права громадськості на подання запиту та звернення відповідно до законодавства України.

131. Охарактеризуйте законодавчо-правові засади участі громадськості у прийнятті управлінських рішень.

132. Охарактеризуйте форми консультування громадськості відповідно до законодавства України.

133. Назвіть та охарактеризуйте засоби участі громадськості у прийнятті управлінських рішень.

134. Поясніть принцип «прозорості та врахування громадської думки» державної регуляторної політики України.

135. Назвіть права громадян, суб'єктів господарювання, їх об'єднань, наукових установ та консультативно-дорадчих органів у здійсненні державної регуляторної політики відповідно до законодавства України.

136. Назвіть етапи державної регуляторної політики України, де законодавством передбачена можливість участі громадськості у процесі прийняття рішень.

137. Назвіть та поясніть складові механізму участі громадськості у формуванні та реалізації лісової політики.

138. Поясніть, як здійснюють реалізацію загальних форм та засобів участі громадськості в управлінні лісами та лісовим господарством.

Зразки тестів

1. Доповніть твердження: «Лісова політика – це...»

1) виключно внутрішня політика держави щодо відносин між різними соціальними групами, що використовують лісові ресурси;

2) сукупність законодавчих, адміністративних заходів, спрямованих на забезпечення постійності лісокористування;

3) комплекс дій, направлених на забезпечення охорони, відтворення і ефективного, використання лісових ресурсів тепер та в майбутньому;

4) реалізація державної влади в лісовому секторі через законодавчу, виконавчу і судову для досягнення поставленої мети;

5) виключно реалізація влади місцевих громад у лісовому секторі для забезпечення власних потреб у лісових ресурсах.

2. Принципами лісової політики є:

1) гнучкості лісової політики;

2) безоплатності лісокористування;

3) державного управління лісами;

4) переваги фінансово-економічних методів регулювання лісових відносин над іншими методами;

5) сертифікації системи ведення лісового господарства та ланцюга постачання лісопродукції.

3. Виберіть з переліку задачі лісової політики:

1) розвиток виробництв з глибокої переробки деревини;

- 2) стимулювання експорту необробленої деревини;
- 3) розвиток ринкових відносин у лісовому господарстві;
- 4) підвищення продуктивності лісів;
- 5) забезпечення потреб суспільства в деревині та продуктах її переробки;
- 6) поступове зменшення податкових находжень у бюджет держави від користування лісом.

4. Вставте пропущене слово: «Правові акти, що приймають в області фінансового, екологічного та соціального права, які можуть як стимулювати, так і обмежувати діяльність суб'єктів лісових відносин у лісовому секторі, називають ...».

5. Кому належить пріоритет формування цілей лісової політики?

- 1) державним органам влади через демократичний механізм виборів;
- 2) приватним лісовласникам;
- 3) постійним лісокористувачам;
- 4) тимчасовим лісокористувачам;
- 5) громадським організаціям.

6. Виберіть з переліку пріоритети лісової політики України:

- 1) підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності лісового сектору;
- 2) орієнтація на використання переважно деревинних лісових ресурсів (сировинна модель лісокористування);
- 3) розширене відтворення лісових ресурсів;
- 4) забезпечення умов для розвитку лише підприємств державної форми власності;
- 5) підвищення захисних та соціальних функцій лісових екосистем.

7. Розкрийте зміст екологічного компонента лісової політики:

- 1) спрямований на збереження довкілля, раціональне використання лісових ресурсів;
- 2) спрямований на отримання максимального прибутку та розвиток трудових відносин в лісовому секторі;
- 3) спрямований на впровадження екологічно безпечних технологій;
- 4) спрямований на забезпечення потреб суспільства в деревині та продуктах її переробки.

8. Виберіть з переліку можливі відповідно до законодавства дії регуляторних органів після отримання зауважень і пропозицій щодо проєктів регуляторних актів, розробниками яких вони є:

- 1) зобов'язані розглядати одержані протягом встановленого строку зауваження і пропозиції;
- 2) можуть відхилити одержані зауваження і пропозиції, надавши відповідне обґрунтування;
- 3) можуть повністю врахувати одержані зауваження і пропозиції;
- 4) можуть частково врахувати одержані зауваження і пропозиції;

5) не зобов'язані розглядати одержані протягом встановленого строку зауваження і пропозиції.

9. Вибрати з переліку твердження, які відповідають екологічній складовій концепції управління лісами на засадах сталого розвитку:

1. Збереження біорізноманіття лісових екосистем.
2. Створення стійких лісових насаджень.
3. Забезпечення відповідності деревних видів типам лісорослинних умов.
4. Збільшення вирубування деревостанів суцільним способом.
5. Здійснення ефективного контролю за станом лісових насаджень.

10. Назвіть основні складові (суб'єкти) лісової політики:

1. Лісовласник (лісокористувач), населення, держава.
2. Держава, її органи.
3. Ліс, громадські організації, міжнародні організації.
4. Ліс, приватні підприємці, держава.
5. Лісовласник-підприємець, місцеве населення, правоохоронні органи.

11. Чи вірним є твердження відповідно до чинного стандарту FSC-STD-40-004 «Сертифікація ланцюга постачання»: «Організація не зобов'язана перевіряти угоди купівлі-продажу та товаро-супровідні документи постачальника, оскільки підтвердження того, що отриманий тип матеріалу та кількісні показники відповідають наведеним у отриманій документації, не є вимогою стандарту»?

- 1) так;
- 2) ні.

12. Розкрийте зміст принципу гнучкості лісової політики:

1. Принцип гнучкості лісової політики передбачає можливість її переорієнтації лише у випадку виникнення фінансово-економічної кризи.
2. Принцип гнучкості лісової політики передбачає можливість врахування регіональних еколого-економічних особливостей ведення лісового господарства.
3. Принцип гнучкості лісової політики передбачає незмінність лісової політики у випадках, коли змінюються еколого-економічні умови діяльності.
4. Принцип гнучкості лісової політики передбачає швидку її переорієнтацію у випадках, коли змінюються еколого-економічні умови діяльності.

7. Методи навчання

У процесі викладання дисципліни «Лісова політика» використовують такі методи:

- 1) методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (бесіда, лекція; практичні заняття; ілюстрація; реферати; самостійна робота студентів);
- 2) методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності (навчальні дискусії, аналіз ситуацій);

3) методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції);

4) бінарні, інтегровані (універсальні) методи.

8. Форми контролю

Основними формами організації контролю у процесі вивчення студентами дисципліни «Лісова політика» є індивідуальна, групова та фронтальна перевірка знань, вмінь та навичок студентів (усна та письмова).

Форма заключного контролю – екзамен.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента здійснюють за 100-бальною шкалою і переводять в національні оцінки згідно з «Положенням про екзамени та заліки у НУБіП України» (затверджено Вченою радою НУБіП України 26.04.2023 р., протокол № 10).

Шкала оцінювання

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додають до рейтингу студента з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів):

$$R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$$

Рейтинг студента з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ стосовно вивчення дисципліни «Лісова політика» визначають за формулою:

$$R_{\text{нр}} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{\text{ЗМ}} \cdot K^{(1)}_{\text{ЗМ}} + \dots + R^{(n)}_{\text{ЗМ}} \cdot K^{(n)}_{\text{ЗМ}})}{K_{\text{дис}}},$$

де $R^{(1)}_{\text{ЗМ}}, \dots, R^{(n)}_{\text{ЗМ}}$ – рейтингові оцінки зі змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K^{(1)}_{\text{ЗМ}}, \dots, K^{(n)}_{\text{ЗМ}}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{\text{дис}} = K_{\text{ЗМ}}^{(1)} + \dots + K_{\text{ЗМ}}^{(n)}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі;

На рейтинг з навчальної роботи можуть впливати рейтинг з додаткової роботи та рейтинг штрафний. *Рейтинг з додаткової роботи* додають до рейтингу з навчальної роботи (він не може перевищувати 20 балів). Такий рейтинг визначає лектор та його надають студентам згідно з рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня знань студентів з дисципліни.

Рейтинг штрафний не перевищує 5 балів, його віднімають від рейтингу з навчальної роботи. Визначається штрафний рейтинг лектором. Його застосовують згідно з рішенням кафедри для студентів, які невчасно засвоїли матеріали змістових модулів, не дотримувалися графіка роботи тощо.

Розподіл балів

Поточний контроль		Рейтинг з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$	Рейтинг з додаткової роботи $R_{\text{ДР}}$	Рейтинг штрафний $R_{\text{ШТР}}$	Підсумкова атестація (екзамен)	Загальна кількість балів
змістовий модуль 1	змістовий модуль 2					
0-100	0-100	0-70	0-20	0-5	0-30	0-100

Рейтингові оцінки зі змістових модулів

Термін навчання (тижні)	Номер змістового модуля	Навчальне навантаження, год.	Кредити ECTS	Рейтингова оцінка змістового модуля	
				мінімальна	розрахункова
1-8	1	62	2	60	100
9-15	2	58	2	60	100
Всього		120	4	42	70

Студентів, які впродовж періоду вивчення навчальної дисципліни набрали менше 42 балів, не допускають до екзамену (зобов'язані підвищити рейтинг).

10. Навчально-методичне забезпечення

1. Лакида П. І., Кравець П. В., Павліщук О. П. Лісова політика. Робоча навчальна програма, методичні поради та контрольні запитання для самостійної роботи студентів ОКР «Магістр» за спеціальністю 8.09010301 «Лісове господарство». Київ : «Компринт», 2013. 46 с.

2. Лакида П. І., Павліщук О. П., Карпук А. І., Кравець П. В. Лісова політика : навч. посіб. Корсунь-Шевченківський : ФОП Майдаченко І. С., 2019. 227 с.

3. Лакида П. І., Павліщук О. П., Кравець П. В. Лісова політика : підручник. Київ : ФОП Ямчинський О. В., 2021. 280 с.

4. Лакида П. І., Павліщук О. П. Лісова політика : електронний навчальний курс. URL: <http://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1313> (доступ лише для зареєстрованих користувачів).

11. Рекомендовані джерела інформації

Основні джерела

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Київ : Преса України, 1997. 80 с.
2. Лісова політика: теорія і практика : монографія / Синякевич І. М. та ін. ; за ред. І. М. Синякевича. Львів : ЛА «Піраміда», 2008. 612 с.
3. Лісовий Кодекс України : постанова Верховної Ради України від 21.01.94 р. № 3852-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>.
4. Синякевич І. М., Дейнека А. М., Соловій І. П. Лісова політика : підручник / за ред. І. М. Синякевича. Київ : Знання, 2013. 323 с.
5. Синякевич І. М. Лісова політика : підручник. Львів : ЗУКЦ, 2005. 224 с.

Додаткові джерела

1. Довідник з лісового фонду України за матеріалами державного обліку лісів станом на 01.01.2011 року. Ірпінь, 2012. 130 с.
2. Екологізація лісокористування в контексті подолання глобальних екологічних загроз : монографія / Синякевич І. М. та ін. ; за ред. І. М. Синякевича. Львів : Камула, 2014. 592 с.
3. Інституційна розбудова лісової сертифікації в Україні / Кравець П. В. та ін. ; за ред. П. В. Кравця. Київ : ННЦ ІАЕ, 2009. 250 с.
4. Карпук А.І. Економічне регулювання лісокористування в ринкових умовах : монографія. Луцьк : ПВД «Твердиня». 2012. 492 с.
5. Лакида П. І., Кравець П. В. Лісова політика України в перехідний період: проблеми та стратегія. Аграрна наука і освіта. Київ, НАУ. 2001. Т. 2. № 1–2. С. 95–99.
6. Лісова політика України. Умови реалізації та пріоритети / М. Попков та ін. Правозастосування в лісовому господарстві України. 2013. URL: http://lespravo.com.ua/art/325-Lisova_politika_Ukraini._Umovi_realizacii_ta_prioriteti/.
7. Массей Е. Досвід Європейського Союзу в адаптації до зміни клімату та застосування його в Україні : матеріали проєкту «Сценарії зміни клімату та безпеки в регіоні Східної Європи», 2012 р. 40 с. URL: <http://www.osce.org/uk/ukraine/104020?download=true>.
8. Павліщук О. П., Кравець П. В. Взаємодія із зацікавленими сторонами згідно з FSC національним стандартом системи ведення лісового господарства для України. *Ukrainian Journal of Forest and Wood Science*. 2020. Vol. 11. № 1. Р. 55–65. URL: <https://doi.org/10.31548/forest2020.01.055>.
9. Павліщук О. П., Кравець П. В. Стратегічні пріоритети лісового господарства України в контексті «зеленої» економіки. *Економічний простір*. 2015. № 103. С. 227–238.

10. Павліщук О. П., Сторчоус О. В. Лісова сертифікація за вимогами FSC національного стандарту для України: можливості для зацікавлених сторін : практ. посібн. URL: <https://ua.fsc.org/ua-uk/forest-management-certification>.
11. Підліснюк В. Сталий розвиток суспільства: 25 запитань та відповідей : посіб. Київ : Поліграф-експрес, 2001. 28 с.
12. Поляков М. О. Права власності як засіб лісової політики. *Науковий вісник НАУ*. Київ : НАУ, 2000. № 25. С. 88–94.
13. Полякова Л. В. Моделі управління державними лісами. URL: <https://ekoinform.com.ua/?p=5208>.
14. Проблеми доступу місцевого населення до лісових ресурсів та незаконні рубки в лісах Карпат і Західного Полісся : монографія / Чернявський М. В. та ін. ; за ред. М. В. Чернявського, І. П. Соловія, Я. В. Геніка. Львів : Зелений Хрест, Ліга-Прес, 2011. 256 с.
15. Самоплавський В. І. Лісове господарство України на зламі тисячоліть. *Науковий вісник НАУ*. Київ : НАУ, 2000. № 25. С. 11–19.
16. Соловій І. П. Політика сталого розвитку лісового сектора економіки: парадигма та інструменти : монографія. Львів : РВВ НЛТУ України, ТЗОВ «Ліга-Прес», 2010. 368 с.
17. Сталий розвиток лісового господарства в Україні. URL: <http://sfmu.org.ua>.
18. Стратегічний план розвитку лісового сектору України : матеріали українсько-шведського проекту. Київ, 2000. 80 с.
19. Галлерт Л., Полякова Л. Організація роботи з громадськістю у лісовому господарстві : метод. посіб. Київ : Атіка, 2008. 140 с.
20. Участь громадськості в управлінні лісовим господарством : практ. посібн. / П. В. Кравець та ін. ; за ред. П. В. Кравця. Київ : Компринт, 2012. 56 с.
21. Як громади управляють лісами. Досвід громадського лісогосподарювання у різних країнах світу. Львів : ТОК «Галицька видавнича спілка», 2010. 63 с. URL: http://www.forza.org.ua/sites/default/files/communityforestry_ukrweb.pdf.
22. Adaptive forest management in Central Europe: Climate change impacts, strategies and integrative concept / A. Bolte, Ch. Ammer, M. Lof and other. *Scandinavian Journal of Forest Research*. 2009. № 24. P. 473–482.
23. Chain of Custody Certification FSC-STD-40-004 V3-1. URL: <https://connect.fsc.org/document-centre/documents/resource/302>.
24. Communication from the commission to the European parliament, the Council, the European economic and social committee and the committee of the Regions. New EU Forest Strategy for 2030. 2021. 28 p. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021DC0572>.
25. Global Forest Resources Assessment 2020. Main report. FAO. 2020. URL: <https://doi.org/10.4060/ca9825en>.
26. Merlo M., Paveri M. Formation and implementation of forest policies: a focus on the policy tools mix / *Proceedings of the XI World Forestry Congress*. Antalya, Turkey : FAO, 1997. Vol. 5. Social Dimensions of Forestry's Contribution to Sustainable Development. P. 233–254.

27. Millar C., Stephenson N., Stephens Sc. Climate change and forests of the future: managing in the face of uncertainty. *Ecological Applications*. 2007. № 17 (8). P. 2145–2151.

28. State of Europe's Forests 2020. 394 p. URL: https://foresteurope.org/wp-content/uploads/2016/08/SoEF_2020.pdf.

29. Sustainable Development Goals 2015-2030. URL: <https://www.undp.org/sustainable-development-goals>.

30. The FSC National Forest Stewardship Standard of Ukraine FSC-STD-UKR-01-2019 V 1-0. URL: <https://connect.fsc.org/document-centre/documents/resource/428>.

Інформаційні ресурси

1. Лісовий і мисливський журнал. URL: <http://www.ekoinform.com.ua>.

2. Наукова бібліотека Національного університету біоресурсів і природокористування України. URL: <http://library.nubip.edu.ua>.

3. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

4. Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого. URL: <https://nlu.org.ua>.

5. Нормативно-правова база України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.

6. Center for International Forestry Research. URL: <https://www.cifor.org>.

7. Food and Agriculture Organization of the United Nations. URL: <https://www.fao.org/home/en>.

8. Forest Stewardship Council. URL: <https://fsc.org/en>.

9. International Institute for Sustainable Development. URL: <https://www.iisd.org>.

10. Journal «Forest Policy and Economics». URL: <http://www.journals.elsevier.com/forest-policy-and-economics>.

11. Ministerial conferences on the Protection of Forests in Europe. URL: <https://foresteurope.org>.

12. Programme for the Endorsement of Forest Certification. URL: <http://www.pefc.org>.